

OPERAČNÍ PROGRAM PRAHA
ADAPTABILITA

PKSP

Profesní komora sociálních pracovníků, o.s.

5. newsletter: Březen 2014

6. NEWSLETTER PROFESNÍ SOCIÁLNÍCH
PRACOVNÍKŮ duben 2014

V 6. newsletteru Profesní komory sociálních pracovníků Vám přinášíme zprávu z individuálního setkání se zástupci MPSV na téma Vypořádání připomínek PKSP k profesnímu zákonu ze dne 16.4.2014. Výrazným výstupem je možnost se více zapojit do samotného procesu přípravy, organizačně jako PKSP samotná nebo individuálně jako sociální pracovníci v letní škole, viz pozvánka. Druhá část newsletteru je věnována stručnému pohledu na téma Finanční gramotnost.

9.5.2014

Šárka Vlková.

1 SETKÁNÍ SE ZÁSTUPCI ODBORU KONCEPCE MPSV ČR

16.4.2014 byla Profesní komora sociálních pracovníků pozvána k projednání připomínek, které na základě vyzvání poslala MPSV k profesnímu zákonu. PKSP je vytvořila jako text k diskuzi, neboť už v té době bylo jasné, že toto nebude poslední krok, ale zahájení dalšího bloku projednávání. Projednávané připomínky byly tyto:

Připomínky k věcnému návrhu zákona o sociálních pracovnících a profesní komoře.

1. Obecné připomínky:

- v definici sociální práce podle zákona naprosto chybí odkaz k lidské důstojnosti. Sociální práce je v principu sled činností směřující k návratu nebo udržení základní důstojnosti a sociální pracovník je osoba, která je školená v přijímání jedinečnosti člověka ve všech jeho dimenzích a bez soudů nad jeho činy. Pokud pomineme tuto oblast, může být opět definice ze zákona vykládána jakýmkoliv způsobem.
- Jaký bude další postup vůči současným pracovníkům? V Dokumentu není stanovena přechodná ustanovení a zároveň bude zrušen §109-§111 zákona o sociálních službách, což bylo jediné vodítko pro zaměstnávání sociálních pracovníků. Má MPSV jasná data o počtech sociálních pracovníků a pracovníků, kteří vykonávají sociální práci a nemají odpovídající kvalifikaci? Kolik je osob v jedné a druhé skupině a jak se bude jejich status lišit vůči zákonu?
- kam zmizí nynější masa osob, kteří měli dosavadní výjimky ze zákona o soc. službách? Budou moci ještě pracovat v dané oblasti nebo některé výkony budou vyhrazeny pouze sociálním pracovníkům podle budoucího zákona o sociálních pracovnících?
- budou stanoveny v zákoně nebo vyhlášce výkony sociálního pracovníka, tedy činnosti vyhrazeny pouze sociálním pracovníkům? To je podle mě jediná možnost, jak zajistit, aby sociální práci vykonával odborník, který metody zvládl, a zároveň společnost mohla očekávat stejnou činnost napříč republikou.

- v dokumentech není sděleno reálné finanční zatížení sociálních pracovníků, popř. dopad na rozpočet, který určitě nebude nulový.
- zákon má za cíl zvýšit prestiž a vnímání sociálních pracovníků jako odborníků. Z našeho hlediska je ale na prvním místě nutné adekvátní finanční ohodnocení pracovníků, tedy jako vysokoškolsky vzdělaných odborníků.
- Přikláníme se ke zjednodušení jazyka zákona. Používaný jazyk by měl být co nejméně neutrální a technicko-konstruktivistický. Mnohé definice jsou vyabstrahované do té míry, že ztrácí konkrétní obsah (zejména kapitola 1.3). Zákon by neměl používat jazyk, který je v posledku srozumitelný jen akademické obci teoretiků. Obecně platí, že zákon musí definičně ošetřit pojmy, se kterými pracuje a které neošetřuje jiná zákonná úprava. Nicméně doporučujeme volit definice, které jsou srozumitelné.

2. Přípomínky k fungování profesní komory:

- formát členství komory nepočítá s formou čestného nebo přidruženého členství, především osob, kteří ač nejsou prvotní profesí sociální pracovníci (a ani nemohli být), zasloužili se o její posun a rozvoj
- povinné členství sociálních pracovníků - bude stanoven podle vzdělání a zaměstnání nebo vzdělání a/nebo zaměstnání?
- kdo bude automatickým členem komory v době účinnosti zákona a budou tito „automatictí“ členové volit rozhodující orgány komory?
 - v dokumentech není stanovena oblast kontrolní činnosti komory, podle stávajících komor v ČR je všeobecná kontrolní činnost nad jakékoli síly a její výkon bude pouze administrativní, je nutné vyspecifikovat jednotlivé činnosti, kde komora bude vykonávat faktickou kontrolní činnost a její kompetence vůči 3. osobám, které se pohybují u kontroly.
- formát specializace sociálních pracovníků podle cílových skupin vede k další separaci sociálních pracovníků a rozhodně nepovede k možnosti jednoduché změny oblasti práce. Navrhují zaměřit se na specializace po metodách, které jsou daleko přenositelnější. Zároveň je nutné vyspecifikovat potřebu specializace a všeobecnosti tak, aby všichni sociální pracovníci nechtěli být specialisté nebo zůstávali všeobecnými. Tedy ty výkony, které může vykonávat pouze specialista nebo naopak uvolnit členství pro všeobecné sociální pracovníky např. menšími nároky na vzdělání.

- Systém specializace a sociálních klinik: v dokumentech není plně pochopitelná časová souslednost vzniku kliniky a specializace sociálního pracovníka (tj. organizace, která chce být klinikou si musí najmout pracovníka, nebo se sociální pracovník stane specialistou a poté automaticky vznikne klinika na pracovišti), administrativní proces proběhne organizací a je nutné vyspecifikovat dobu přechodnou mezi odchodem specialisty a pozbytím statutu kliniky, což je důležité obzvláště u malých a středních organizací. Dále se obávám formalizace tohoto procesu, z dokumentů není jasné, co je od kliniky očekáváno krom umožnění praxí. Celkově je formát sociálních klinik složitý, nejednoznačný a z dokumentu je její funkce nesrozumitelná a otázkou zůstává, zda nezbytný pro specializaci sociálního pracovníka. Navíc bude pro malé organizace nemožné zajistit trvalou osazenost specialisty a velcí zaměstnavatelé nebo veřejná správa je tímto předem zvýhodněna.
- zajímá mě vynutitelnost členství v multiprofesních oborech, např. probační a mediační služba, speciální poradenská centra, apod., kde sociální pracovníky nebude nic nutit ke členství, ale sociální práci vykonávají.

Během rozhovoru byla PKSP požádána o větší zapojení do procesu přípravy profesního zákona a o komunikaci o profesním zákonu směrem k odborné veřejnosti. Na toto téma nyní probíhá v členstvu hlasování, které ke dni vydání bylo 100% pro zahájení rozhovorů s MPSV. Jakékoli další postřehy, návrhy legislativních úprav přijímá PKSP telefonicky i emailem.

2 FINANČNÍ GRAMOTNOST

Nedostatečné znalosti v oblasti finanční gramotnosti často vedou k předluženosti a pak se obyčejný člověk stává klientem sociálních služeb. Právě proto je nutné zahájit praktickou výuku finanční gramotnosti již na základních školách. Dále se preventivně tomuto tématu cíleně věnovat s dospívajícími dětmi i mladými dospělými nejen na středních školách, ale také pod hlavičkou Středisek volného času při DDM či Nízkoprahových klubů pro děti a mládež. Protože v dnešní finanční džungli se těžko orientuje vzdělaný dospělý jedinec, natož dospívající mladí či handicapovaní dospělí. Preventivním působením můžeme předcházet předluženosti jednotlivců. Předlužení je fenoménem dnešní doby a sociálních pracovníků se toto téma začíná dotýkat čím dál víc. Jelikož jsou dluhy a nedostatek peněz jedním z hlavních důvodů proč se znevýhodněné skupiny osob dostávají do jejich péče. Toto téma se v menší míře dotýká klientů pobytových sociálních služeb – pravděpodobně proto, že tito jsou méně zasaženi všudypřítomnou reklamou a nabídkami „poradců“ lákajících ke splnění všech našich snů mávnutím kouzelného proutku s pouhým X % úrokem.

Při popisu základních termínů a vývoje budeme čerpat z diplomových prací Terezie Pavlasové¹ a Petry Holáskové², které se obě věnují tématu výuky finanční gramotnosti na základních školách.

Již samotný pojem **gramotnost** prošel dlouhým vývojem. Jako nový pojem byl poprvé definován na 10. zasedání Valného shromáždění UNESCO³ v roce 1958: „*Gramotný člověk je takový, který umí s porozuměním přečíst a napsat krátký jednoduchý výrok ze svého každodenního života.*“ **Funkční gramotnost** je vyšší forma gramotnosti. „*Funkční gramotnost je vybavenost člověka pro realizaci různých aktivit potřebných pro život v současné civilizaci.*“⁴ Dělí se na literární, dokumentovou a numerickou.

„**Literární gramotnost** – znalosti a dovednosti potřebné k porozumění a využívání informací z textů včetně úvodníků, novinových zpráv, básní a beletrie.

¹ PAVLASOVÁ, Terezie: *Finanční gramotnost na 1. stupni základní školy*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická. 2011. 97 s., 12 s. příloh. Vedoucí diplomové práce RNDr. Milena Vaňurová, CSc.

² HOLÁSKOVÁ, Petra: *Výuka finanční gramotnosti na základních školách: diplomová práce*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická. 2011. 97 s., 10 s. příloh. Vedoucí diplomové práce Ing. Oldřich Králík, CSc.

³ UNESCO, 1958, str. 16

⁴ PRŮCHA, J., WALTAROVÁ, E., MAREŠ, J. Pedagogický slovník, 2008, s.80

Dokumentová gramotnost – znalosti a dovednosti potřebné k vyhledávání a využívání informací obsažených v různých typech dokumentů a tiskopisů včetně žádostí o zaměstnání, výplatních listin, jízdních řádů, map, tabulek, grafů apod.

Numerická gramotnost – znalosti a dovednosti potřebné k aplikování matematických operací, a to jak jednotlivě, tak v sekvencích, v práci s číselnými údaji včleněnými do tištěných textů, jako je vyplnění objednávky zboží nebo určení výše úroků z půjčky."

Z výzkumů se ukazuje, že ve vyspělých evropských zemích je 10% dospělých funkčně negramotných, i když mají za sebou povinnou školní docházku.

Typů gramotností je veliké množství. Uvádím pouze ty, které souvisí s finanční gramotností. Základní je gramotnost bázová a čtenářská. **K finanční gramotnosti se dále pojí numerická, informační a právní gramotnost.** Bázová neboli elementární gramotnost zahrnuje schopnost číst a psát. Je základem všech dalších gramotností. Navazuje na gramotnost bázovou, ale zde je již kladen důraz na porozumění textu, získávání vědomostí a informací z textu a jejich zpracování.

Čtenářská gramotnost je nejdůležitější složkou funkční gramotnosti. Dítě se nejprve učí bázovou gramotnost, dekodovat text, když tuto dovednost již ovládá a má ji zautomatizovanou, přichází na řadu rozvíjení čtenářské gramotnosti, ta se rozvíjí po celou školní docházku a v dospělosti se vyvine v gramotnost funkční. Protože čtenářská gramotnost je základním stavebním kamenem všech dalších gramotností i úspěchu jedince ve společnosti, je třeba jejímu rozvoji klást nejvyšší důraz.

Matematická neboli numerická gramotnost je druhou složkou funkční gramotnosti. Týká se především matematických úkonů, správné chápání matematických operací s čísly, které mohou být součástí textů (tabulky, grafy, účty, faktury). To znamená, že je důležité, aby se jednotlivec uměl orientovat v matematických operacích, s kterými se běžně ve svém životě setkává. Tato schopnost je velmi individuální. Existují však oblasti numerické gramotnosti, se kterými se setká většina populace, a ty je třeba rozvíjet v povinné školní docházce.

Informační gramotností se rozumí soubor znalostí a dovedností pracovat s informacemi, jejich vyhledávání, rozpoznání užitečnosti a jejich efektivní využití.

Podle dokumentu Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách je **finanční gramotnost** definována takto:

„Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb. Finančně gramotný občan se orientuje v problematice peněz a cen a je schopen odpovědně spravovat osobní/rodinný rozpočet, včetně správy finančních aktiv a finančních závazků s ohledem na měnící se životní situace.“⁵

Finanční gramotnost se dělí na tři složky - peněžní gramotnost, cenová gramotnost a rozpočtová gramotnost a je specializovanou disciplínou tzv. ekonomické gramotnosti:

1 Peněžní gramotnost představují kompetence nezbytné pro správu hotovostních a bezhotovostních peněz a transakcí s nimi a dále správu nástrojů k tomu určených (např. běžný účet, platební nástroje apod.).

2 Cenovou gramotností se rozumí znalosti a dovednosti k porozumění cenovým mechanismům a inflaci (porozumění principu „ceny peněz“ v čase, poplatkům a úrokovým sazbám u peněžních služeb atd.) – neboli co je to trh, nabídka a poptávka, jak se tvoří cena zboží apod.

Míra inflace se počítá jako:⁶

$$\text{Míra inflace} = \frac{\text{cenová hladina (t)}^* - \text{cenová hladina (t - 1)}}{\text{Cenová hladina (t - 1)}} \times 100 (\%)$$

*t je určité období (měsíc, rok), cenová hladina představuje průměrnou cenu určitého zboží v nějakém časovém úseku

3 Rozpočtová gramotnost představují kompetence nezbytné pro správu osobního/rodinného rozpočtu (např. schopnost vypracovat rozpočet, stanovovat finanční cíle a rozhodovat o alokaci finančních zdrojů) a zahrnuje i schopnost zvládat různé životní situace z finančního hlediska. Rozpočtová gramotnost zahrnuje vedle výše popsané obecné složky také dvě složky specializované: správu finančních aktiv (např. vkladů, investic a pojištění) a správu finančních závazků (např. úvěrů nebo leasingu). To předpokládá v obou případech orientaci na trhu různě komplikovaných finančních

⁵ <http://www.msmt.cz/vzdelavani/system-budovani-financni-gramotnosti-na-zakladnich-a-strednich-skolach>
(dokument ke stažení : Systém finanční gramotnosti)

⁶ NOVESKÝ, I. a kol. Slabikář finanční gramotnosti, 2009, s. 289

produktů a služeb, schopnost mezi sebou jednotlivé produkty či služby porovnávat a volit ty nejvhodnější s ohledem na konkrétní životní situaci.⁷

Rozpočet je nástroj pro správu osobních financí. Je to souhrn veškerých příjmů a výdajů jednotlivce za dané období. Pomáhá k zjištění stavu financí. Je to důležitý krok k zmírnění dluhů, či naopak k ještě větším úsporám. Díky vedení rozpočtu, můžeme analyzovat, kam naše peníze mizí.

Rozpočet můžeme dělit na:

- přebytkový, když příjmy jsou vyšší než výdaje
- schodkový, když příjmy nepokrývají výdaje

Mezi příjmy řadíme veškeré peněžní částky, které jsme za dané období obdrželi:

- příjmy ze zaměstnání
- sociální příjmy (dávky, podpora apod.)
- příjmy nepravidelné (příležitostný prodej věci, dar atd.)
- příjmy pasivní (z pronájmu aj.)

Zjistit výdaje je obtížnější. Mezi výdaje patří peněžní částky, které je třeba dát na chod domácnosti, bydlení a potřeby jednotlivce. Můžeme je rozdělit na několik základních kategorií:

- běžná spotřeba (nejobtížněji spočitatelná kategorie, je třeba denně sepisovat útratu potravin a ostatních běžných potřeb, je dobré si schovávat účtenky pro záznamy)
- bydlení (nájem, rezerva na opravy, energie, voda, popelnice, TV, internet, noviny)
- vzdělání, zábava (koníčky, sport, vzdělávání, dovolená, restaurace, výlety, dárky)
- ochrana (různá pojištění)
- spoření (platby, které pravidelně odcházejí na jiné účty)
- dluhy (půjčky, hypotéky, úvěry, leasing, půjčka z rodiny)⁸

⁷ *Systém budování finanční gramotnosti na ZŠ a SŠ. Spol. dokument MF, MPO, MŠMT. 2007. Str. 7.*

⁸ NOVESKÝ, I. a kol. Slabikář finanční gramotnosti, 2009, s. 336 – 337

K sestavení rozpočtu je třeba přesně sepsat příjmy a výdaje. Nejprve si zapsat měsíční příjmy, pak vytvořit soupis pevných výdajů (výdaje, které jsou každý měsíc stejné – poplatky, nájemné, splátky aj.). Pokud máme nějaké výdaje jednou za několik měsíců (půlročně, ročně) je třeba je přepočítat do jednotlivých měsíců. Potom je třeba zaznamenávat všechny další výdaje, které v průběhu měsíce kolísají. Na konci měsíce pak spočítáme, zda je náš rozpočet v plusu, či v minusu tak, že všechny výdaje odečteme od příjmů.

Pokud člověk rozpočtový schodek neřeší, může se dostat do **dluhové pasti**. Dluhová past nastává v momentě, kdy nemáme prostředky na splácení půjčky a tak si bereme další půjčku na splácení předchozí půjčky. Pokud jedinec tuto situaci dál neřeší, rychle dochází k předlužení. Východiskem z předlužení jsou tzv. osobní bankroty.

Osobní bankrot je pětiletá cesta z dluhů. Na soud se s **žádostí o oddlužení** může obrátit kdokoli, kdo dluží více věřitelům, není schopen dluhy splácet a z pravidelného příjmu může **uhradit během pěti let alespoň třicet procent dluhů**. Pokud se dlužník **dohodne s věřiteli na splátkovém kalendáři**, soud rozhodne, jakou část z celkové splátky budou jednotliví věřitelé dostávat. Ta závisí na velikosti dluhu. Jediné peníze, které dlužníkovi zbudou, je **nezabavitelná částka**, kterou tvoří nezabavitelné minimum navýšené o třetinu zbývajících mzdy (maximálně však o 3 032 Kč). Vše, co tuto částku převyšuje, je **zabaveno insolvenčním správcem**.

Finanční plánování můžeme rozdělit do pěti základních částí:⁹

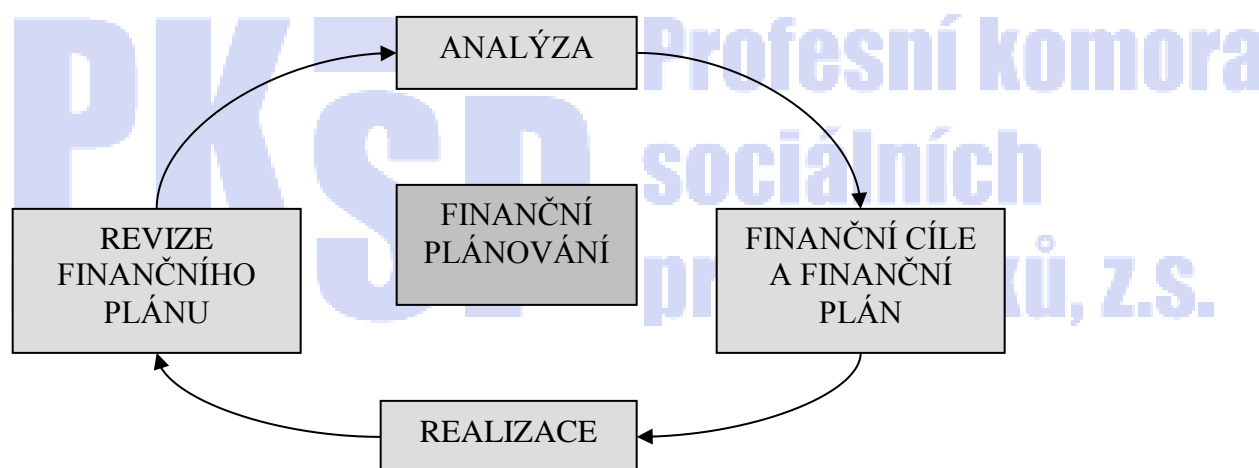
1. analýza finanční situace: zjištění finanční situace, sepsání aktiv, (co vlastním) závazků, (co a v jaké výši dlužím) výši příjmů. Na základě toho sepsat čistá aktiva (aktiva – závazky) a čistý příjem (příjem – výdaje)
2. definice cílů: přesné stanovení cíle. Je třeba si stanovit, jakou částku chci mít, za jakou dobu. Při formulaci cílů určujeme i prioritu. Jsou cíle, které jsou důležité a bylo by dobré je uskutečnit, jiné cíle tolik důležité nejsou a pokud se nesplní, neohrozí nás to.
3. vytvoření finančního plánu: dalším krokem je návrh řešení plánu, jak plán uskutečnit. K jeho uskutečnění je třeba mít stabilizovanou životní úroveň a nalézt vhodné produkty k cíli a životní situaci jednotlivce. Buď si začít

⁹ FILIP, M. Osobní a rodinné bohatství, 2007, s. 275 – 324

spořit či investovat, zde se zajímat o výnosnost, riziko a likviditu vybraných produktů. Stane se, že k uskutečnění finančního cíle je nutné si vypůjčit peníze z cizích zdrojů. Musíme myslet na to, že i tyto peníze bude třeba vrátit a to bez ohledu na pozdější finanční situaci.

4. realizace finančního plánu: je naplňování, uzavření smluv, případné pravidelné platby.
5. monitorování a revize finančního plánu: několikrát do roka je dobré zkontrolovat, zda nedošlo k nějakým změnám, zda plán se plní správně, či uhnul z cesty, případně při změně podmínek, změnit produkt aj.

Proces finančního plánování můžeme rozdělit zejména do čtyř hlavních fází – analýza, plán, realizace, revize, jak je znázorněno na níže uvedeném obrázku.

Obrázek 1 Proces finančního plánování

Zdroj: SYROVÝ, P. *Osobní a rodinné finance*, převzato ze SOPHIA FINANCE

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development - OECD) ve své knize Improving financial literacy upozorňuje na důležité faktory, které mají velký vliv na zvýšení významu finanční gramotnosti v dnešní ekonomice.

**V první řadě upozorňuje na obtížnost výběru finančních produktů, kdy jsou spotřebitelé zahlceni různými druhy finančních nástrojů, které nabízejí řadu možností co se týká nejen poplatků, ale i úrokových sazeb, doby splatnosti, atp. Zejména poukazuje na*

složitost posouzení finančních produktů, protože jejich význam poznáme až s delším časovým odstupem mezi nákupem a využitím.

**Dalším faktorem, který se podílí na zvyšování významu znalostí z finanční gramotnosti je nárůst počtu finančních produktů. OECD v této oblasti poukazuje na deregulaci finančních trhů a snížení nákladů vyvolaných vývojem v oblasti informačních technologií a telekomunikací. Tyto vlivy mají za následek rozšíření počtu nových produktů pro splnění velmi specifických potřeb trhu. Na internetu se zvýšil jak rozsah informací o investičních a úvěrových produktech, tak i dostupnost těchto produktů.*

**Jedním z významných faktorů, jež spadá i pod vymezení OECD je také baby boom, který nastal v mnoha zemích po druhé světové válce, a zvyšování průměrné délky života. OECD vidí největší problém v odchodu do důchodu generace poválečných ročníků, protože se předpokládá, že bude méně pracovníků, kteří by měli podporovat větší počet důchodců po delší dobu, což vznikne v důsledku prodloužení délky života.*

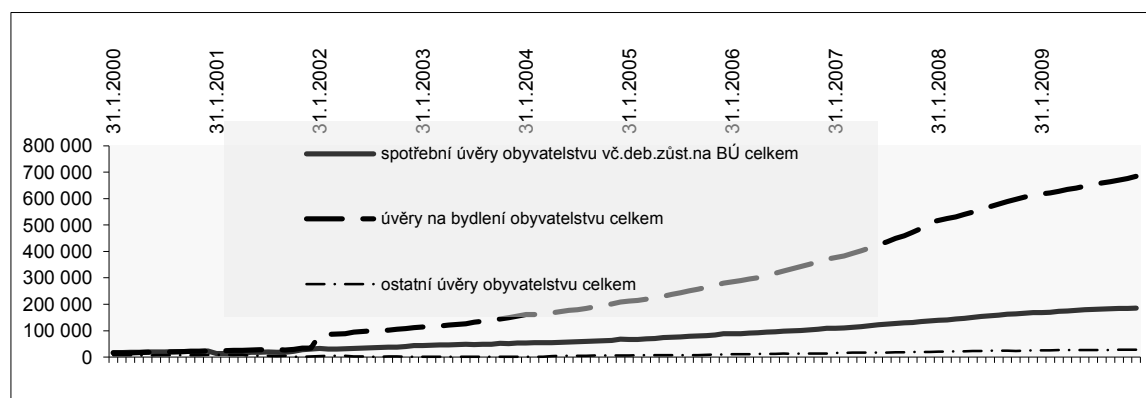
**Změny důchodového systému jsou dalším faktorem k tomu, abychom usilovali o zvyšování finanční gramotnosti. Stárnutí populace v zemích OECD bude mít závažné důsledky pro veřejné důchodové programy. Hlavní trend v rámci důchodových systémů v zemích OECD je přechod ze stanovených dávek, do příspěvkově definovaných penzijních systémů. V budoucnu bude stále více důchodců závislých na příjmu z definovaných plánů příspěvku na důchod.*

**Posledním faktorem, který OECD označila jako za významný je nízká úroveň finanční gramotnosti. Vzhledem k průzkumu, který OECD provedla ve dvanácti členských zemích (mezi nimi i ČR), došla k závěru, že finanční znalosti mezi spotřebiteli jsou nízké. Stupeň finanční gramotnosti je především nízký u určitých skupin obyvatelstva, jako jsou například méně vzdělaní, menšiny a u lidí s nižšími příjmy, což by mělo zlepšit zavedení finanční gramotnosti, již do výuky na základní školy.*

Proces finančního vzdělávání v České republice dle Národní strategie finančního vzdělávání, vydané ministerstvem financí, má být postaven na dialogu veřejného sektoru, spotřebitelů a finančního trhu tak, aby navržené řešení mělo co největší celospolečenský přínos.

Navrhovaná opatření stojí na dvou základních pilířích vymezených v **Národní strategii finančního vzdělávání**, a to jak na počátečním vzdělávání, tak na celoživotním vzdělávání.

Projekty finančního vzdělávání, mají-li být považovány za součást systému finančního vzdělávání, mají svým charakterem rozvíjet a zvyšovat úroveň finanční gramotnosti ve smyslu základní orientace a přehledu o finančních produktech či službách (princip obecnosti), přičemž se nesmí týkat propagace konkrétních produktů a služeb. Dále má být zajištěna odborná úroveň vzdělavatelů (princip odbornosti) a informace musí být skrze vhodné informační kanály dostupné příslušným cílovým skupinám bez dalšího omezení (princip informovanosti).¹⁰

Graf 1 Vývoj jednotlivých typů úvěrů obyvatelstvu (v mil. Kč)

Zdroj: ČNB

Evropská unie opakovaně doporučuje svým členským vládám vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti, protože občané EU, kteří jsou předluženi, se již nemohou zapojit v legálním trhu práce nikde v rámci EU. Evropský parlament proto vydal pracovní dokument (č. PE402.531v01-00), kterým doporučuje členským státům konat v oblasti finančního vzdělávání. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, spolu s MF ČR a MPO ČR, vydalo ke splnění svých povinností v prosinci 2007 společný **dokument**

¹⁰ MF - odbor 35 – Finanční trhy II: *Národní strategie finančního vzdělávání. Financování a hodnocení.* Str. 12.

System budování finanční gramotnosti na základních a středních školách (dále SBFG).

Tento materiál popisuje proces implementace finančního vzdělávání do počátečního vzdělávání sestávající se z těchto kroků:

- Vytvoření Standardu finanční gramotnosti pro žáka 1. a 2. stupně základní školy a dále Standardu finanční gramotnosti pro žáka střední školy (který odpovídá Standardu finanční gramotnosti dospělého občana).

Je důležité nahlížet na SBFG jako na jeden z prvků ucelené národní strategie finančního vzdělávání, který se věnuje implementaci finančního vzdělávání do tzv. počátečního vzdělávání.¹¹

Budoucí plán

ÚKOL/AKTIVITA	Počáteční vzdělávání		Další vzdělávání	
	Termín	Odpovědný subjekt	Termín	Odpovědný subjekt
1. Vytvoření standardů finanční gramotnosti	2007 - Splněno	MŠMT v součinnosti s MPO a MF	2007 - Splněno	MF v součinnosti s MPO a MŠMT
2. Vstupní ověření úrovně finanční gramotnosti populace	-		2010	MF a ČNB
3. Vstupní přehled projektů finančního vzdělávání	Splněno		Splněno	MPO v součinnosti s MF
4. Implementace standardů finanční gramotnosti do rámcových vzdělávacích programů	2007 - 2013	MŠMT		
5. Metodická doporučení školám a zařazení témat finančního vzdělávání do vzdělávacích programů v systému vzdělávání pedagogických pracovníků	2008 - 2013	MŠMT		
6. Výběr projektů a posouzení možností jejich případné dotační podpory	-			MPO

¹¹ *System budování finanční gramotnosti na ZŠ a SŠ. Spol. dokument MF, MPO, MŠMT. 2007. Str. 11.*

7. Monitorování úrovně finanční gramotnosti populace	-		Průběžně	MF, ČNB
8. Mapování projektů finančního vzdělávání, včetně identifikace problémových oblastí a nepokrytých cílových skupin	Průběžně		Průběžně	
9. Realizace vzdělávání zaměstnanců úřadu práce	-		2011	MPSV
10. Revize Standardů finanční gramotnosti	2014 (v souladu s harmonogramem revizí RVP)	MŠMT v součinnosti s MF a ČNB	2014 (v souladu s harmonogramem revizí RVP)	MŠMT v součinnosti s MF a ČNB
11. Revize Systému budování finanční gramotnosti na základních a středních školách	2014	MŠMT v součinnosti s MF a ČNB		
12. Revize finančního vzdělávání spotřebitelů (včetně standardů a opatření)			Dle potřeby	MF v součinnosti s ČNB
13. Revize Národní strategie finančního vzdělávání	2015	MF v součinnosti s MŠMT a ČNB	2015	MF v součinnosti s MŠMT a ČNB
14. Zajištění činnosti Pracovní skupiny a řízení jejího Výboru	Průběžně	MF v součinnosti s MŠMT a ČNB	Průběžně	MF v součinnosti s MŠMT a ČNB

Zdroj: Ministerstvo financí. *Národní strategie vzdělávání* (květen 2010).

Tabulka 1 Osobní a rodinné cíle podle statutu a věku

Student	Rodina	Singles (samostatná domácnost)	Penzijní věk
Rezervní fond na neočekávané výdaje	Rezervní fond na neočekávané výdaje	Rezervní fond na neočekávané výdaje	Rezervní fond na neočekávané výdaje

Ochrana příjmu v případě nemoci	Ochrana vlastního příjmu a příjmu partnera v případě nemoci, úrazu.	Ochrana vlastního příjmu a příjmu partnera v případě nemoci, úrazu.	Zajištění anuity pro případ úmrtí druhého partnera, investice s výplatou pravidelných příjmů.
Penzijní plánování	Životní pojištění pro případ smrti jednoho/obou partnerů.	Výpůjčky na pořízení vlastního bydlení	Potřeba nahradit ztracené výhody v zaměstnání (služební automobil apod.).
Krátkodobé úspory (např. cestování, auto)	Plánování vzdělání dětí (např. poplatky za školu)	Krátkodobé úspory pro rodinné události (dárky, dovolená apod.).	Zábava, odpočinek (cestování, sport, koníčky, vnučata apod.).
Střednědobě a dlouhodobé budování majetku (např. budoucí koupě bytu).	Výpůjčky na pořízení vlastního bydlení.	Krátkodobé, střednědobé úspory na provoz domácnosti (např. vybavení domácnosti).	Konzervativní investování s cílem zvýšení příjmů na financování běžných výdajů a ochrany reálné hodnoty úspor, kapitálu.
	Krátkodobé úspory pro rodinné události (dárky, dovolená apod.).	Penzijní plánování.	Plánování dlouhodobé zdravotní péče, očekávaných léčebných výloh.
	Krátkodobé, střednědobé úspory na provoz domácnosti (např. vybavení domácnosti).	Investování s cílem financovat vlastní koníčky.	Plánování dědictví.
	Penzijní plánování.		
	Financování koníčků rodičů a dětí.		

Zdroj: Filip, M. *Osobní a rodinné bohatství: Kam s penězi*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 289 – 290.

„Finanční gramotnost jako součást ekonomické gramotnosti tvoří jednu ze složek tzv. klíčových kompetencí, tedy znalostí, dovedností a hodnotových postojů, které by měl občan mít, aby se dokázal uplatnit v současné společnosti.“¹²

¹² *Systém budování finanční gramotnosti na ZŠ a SŠ. Spol. dokument MF, MPO, MŠMT. 2007. Str. 8.*

VZDĚLÁVÁNÍ PRO SOCIÁLNÍ PRACOVNÍKY TÝKAJÍCÍ SE FINANČNÍ GRAMOTNOSTI

Nejbližší akce na téma Finanční gramotnost, které se můžete zúčastnit, je diskusní seminář **Umíme řešit problematiku předluženosti?**, který pořádá občanské sdružení POPIK ve čtvrtek 24.4.2014 v Brně. Více viz odkaz:

<http://www.obcanskesdruzenipopik.eu/news/umime-resit-problematiku-predluzenosti-dubnova-popikova-diskuze/>

Pokud Vás témat finanční gramotnosti zaujalo, neváhejte se zorientovat na webu, kde najdete mnoho zajímavých odkazů – je nutné ovšem kriticky přemýšlet nad tím, co obsah které stránky přináší a k čemu nás vlastně nabádá.

Finanční gramotnost pro sociální pracovníky a pracovníky v sociálních službách

Kurz je zaměřen na problematiku finanční gramotnosti se zohledněním specifického prostředí sociálních služeb. Účastníci se zorientují v pojmech a produktech používaných v oblasti finančních trhů, naučí se identifikovat principy nárůstu dluhu v čase, aby mohli klientům sociálních služeb nabídnout nejvhodnější řešení dluhu v jeho jednotlivých fázích. Vzhledem k získaným informacím a poznatkům budou účastníci následně ve své profesní praxi umět klientům sociálních služeb efektivně poradit, jak činit informovaná rozhodnutí a předcházet své zadluženosti či jejímu dalšímu nárůstu, poskytnout jim osobní asistenci při problémech s exekucí, soudním řízením či při podávání žádosti o tzv. osobní bankrot.

Obsah kurzu najdete na webu **Vzdělávacího institutu Středočeského kraje na odkazu:** <http://www.visk.cz/programova-nabidka-social>

Kurz je financován z projektu Podpora procesů směřujících k poskytování sociálních služeb a sociální práce s důrazem na jednotnou strategii ve Středočeském kraji a je určen sociálním pracovníkům obcí II. a III. typu a pracovníkům kraje. Výběr účastníků bude podléhat schválení zadavatele – tedy Krajskému úřadu Středočeského kraje. Termín a místo konání kurzu je úterý 27.5.2014 v Praze.

ANKETA FINANČNÍ GRAMOTNOST UŽIVATELŮ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

Na tomto odkazu najdete výsledky ankety dotazující se sociálních pracovníků na finanční gramotnost klientů nejen pobytových sociálních služeb:

<http://www.bankovnipoplatky.com/anketa--financni-gramotnost-uzivatelu-socialnich-sluzeb-9491.html>

Dotazníková akce byla realizovaná díky Asociaci poskytovatelů sociálních služeb (APSS) a to ve dnech 14.8. – 15.9.2009. Celkem odpovědělo 83 ústavů a zařízení poskytujících sociální služby. Výsledky jsou zajímavé zejména ze dvou hledisek. Zaprvé se poskytovatelé sociálních služeb setkávají s problémy předluženosti u klientů spíše méně a zadruhé mají výrazný zájem o finanční vzdělávání tak, aby mohli více a efektivněji pomáhat a radit svým klientům.

ČSOB NADAČNÍ PROGRAM VZDĚLÁNÍ

ČSOB dlouhodobě podporuje vzdělávání a zvyšování finanční gramotnosti u české veřejnosti, u dospělých i u dětí. V rámci Nadačního programu vzdělávání hledá ČSOB zajímavé filantropické projekty, jejichž cílem je „zvyšování finanční gramotnosti“. Dosud bylo částkou přesahující 4 miliony korun podpořeno 41 projektů. Od roku 2014 se program rozšiřuje o vzdělávání a odborný rozvoj neziskových organizací.

V roce 2014 byl vypsán V. ročník grantového řízení pro projekty podporující finanční gramotnost, tentokrát však bylo prvně grantové řízení rozšířeno také o téma vzdělávání.

- **Zvyšování finanční gramotnosti interaktivní formou** – bude rozděleno až 1 000 000 Kč, maximální výše rozpočtu podpořeného projektu je 200 tisíc korun.
- **Vzdělávání dětí a mladých od 6 do 26 let a profesionalizace neziskových organizací** – bude rozděleno až 500 000 Kč, maximální výše rozpočtu podpořeného projektu je 50 tisíc korun.

Projekt musí být realizován na území České republiky a doba realizace může být nejdéle jeden rok. Grantové řízení proběhlo v únoru 2014.

OPERAČNÍ PROGRAM PRAHA
ADAPTABILITA

Kontakty a info PKSP:

Obecné informace o sdružení:

Profesní komora sociálních pracovníků, z.s.

IČ: 66001293

č.ú.:1161001447/5500

Adresa kanceláře:

Radlická 2487/99

Praha 5, 150 00

Mgr. Šárka Vlková - výkonná ředitelka

- přihlášky a informace o PKSP, přihlášky do kurzů pořádaných PKSP, informace o probíhajících projektech

E-mail: info@pksp.cz

Tel.:777 890 235

Lenka Šimková - lektorka

- informace o zaměření a náplni kurzů

E-mail: kurzy@pksp.cz

Tel.:739 001 584

Veronika Boháčková - manažerka projektu Kurzy a pracovní skupiny jsou nejlepší učitelky

- informace o zaměření a náplni projektu, přihlášky na cykly kurzů, informace o kulatých stolech

E-mail: admin@pksp.cz

Tel.:776370523

Jak se stát členem nebo členkou Profesní komory sociálních pracovníků?

Informace a přihlášku můžete vyplnit na této adrese <http://www.pksp.cz/registrace.php>

Za PKSP výkonná ředitelka a fundraiserka projektu „Kurzy a pracovní skupiny jsou nejlepší učitelky“ Mgr. Šárka Vlková.